

guaixe
SAKANAKO ASTEKARIA

2020-06-26 OSTIRALA / 735. ZENBAKIA / 2. AROA
SAKANAKO ASTEKARIA GUAIXE.EUS TOKI.KOM

**FESTAK
TTUTTUKA**

Unanuko festetan auzatea ekimen garrantzitsuenetariko bat da. ARTXIBOA

Lagun kuadrilla aspaldiko festetan. GARAI BATEKO UNANUKO OITURAK ETA OLGAK

Urteak pasa ahala

Unanuko egun nagusienetariko bat garagarriaren 29 da, San Pedro eguna. Sanpedroak ospatzen dituzte Ergoienako herrian. Belaunaldiz belaunaldi herriko ohiturak mantendu dituzte

Erkuden Ruiz Barroso UNANU

Unanuko sandua San Pedro da. Eliza ere San Pedoren izenean eraiki zuten erdi aroan. "Unanun betidanik San Pedro izan da: sandua, eliza eta festak". "Penaz", aurtan ez dituzte Unanuko festak ospatuko. "Merezi" duten festak direla esan du Ainhua Hernan Mendibe kontzejukideak. "Herri txikia da, baina oso giro polita egoten da". Koronabirusak sortutako egoera dela eta, festak bertan behera uztea erabaki dute. San Pedro eguneko meza egingen da, "mezak egin daitezkeelako",

baina ez dute beste ekimenik antolatutako. "Urte osoan itxoiten egoten gara, bai gu bai gure gurasoak, osaba-izebak... denak". Baina aurtan ezin da, "ezin gara arriskatu".

Jose Agustin Garziandiak *Garai bateko Unanuko oiturak* eta *olgak* liburuan kontatu zuenez, festa bezpera egun oso polita zen. Herria auzolanean garbitzen eta txukuntzen zuten. Ondoren, festetarako kioskoa jartzen zuten. Auzolanaren ohitura mantentzen dute Unanun: "Hori egiten dugu. Auzolana aste bat lehenago egi-

"URTE OSOAN ITXOITEN EGOTEN GARA. BAINA AURTEN EZIN DA, EZIN GARA ARRISKATU"

"HERRI TXIKIA DA, BAINA OSO GIRO POLITA EGOTEN DA" AINHOA HERNAN

ten dugu, festen aurreko larunbatean. Herria garbitzen dugu eta festetarako kioskoa jartzen dugu". Festetarako herria txukundu egiten dute oraindik ere Unanun. Aldatzen ez diren ohiturak jarraitzen dituzte.

"Diru gutxi egon arren jana eta edana festetan ez da faltatzen" dio Garziandiak liburuan. Eta hala dela baieztatu du Hernanek: "herrian dagoen ohitura garrantzitsuenetarikoa auzatea da". Txupinazoa botatzen dute eta, ondoren, auzatea egiten dute. Unanuko gazta ematen dute eta ardoa zilarrezko katilueta bantzen dute. "Oso zaharrak dira eta festetan ateratzen ditugu. Oso politikak dira". Sakanako herri gehienetan tradizioa izan arren, Unanuko festetako auzateko katiluak "bereziak" dira.

San Pedro eguna egun handiena zen, eta da. Auzatetik, luntxera eta luntxetik errondara: jan eta edan, festetarako formula

perfektua. "San Pedro eguneko meza egiten da. San Pedro eguneko meza sakratua da, eta gero luntxa ematen dugu". Luntxean kontzejuak txorizoa, Unanuko gazta eta abar jartzen badu ere, herritarrek ere jatekoa eramaten dutela azaldu du kontzejukideak: "Etxeetan patata tortillak agiten dituzte eta luntxera eramaten dituzte". Parte hartzea ezinbestekoa da.

Egunero auzateak eta askariak egoten dira, eta guztietan protagonista gazta da. "Lehenago ohitura dago". Herriko artzaiek seme-alabei erreleboa pasa diote, eta hauek gazta egiten jarraitzen dute. "Unanun bertan egiten dute, eta horregatik ohitura hori dugu eta mantentzen dugu".

Errolda

Festetako hiru edo lau egunetan, gauero, unanuarrak erroldan aritzen dira. Garai batean herriko mutilak ateratzen ziren erronda egitera eta nesken etxetara joaten ziren. Neska baten etxean hasten ziren eta handik

EGOKI
VENTANAS PVC LEIHOAK
www.ventanasegoki.com

KALITATEA - AURREZKIA - EROSOTASUNA

egoki@ventanasegoki.com

Acrylcolor
SISTEMA BERRIA
KOLOREA GEHIAGO ETA HOBE

948 563 253 Arkinoturri Industrialdea · Olazti

ERAKUSKETA: Olite kalea 16 · Iruñea

Unanuko eliza. GARAI BATEKO UNANUKO OHITURAK ETA OLGAK

beste baten etxera joaten zirela azaldu du Garziandiak Unanuri buruzko liburuan. Etxe bakoitzeko atarian mutilak errondako kantak kantatzen saiatzen ziren akordeoiaz lagunduta. Momenturen batean etxe-ko atea irekitzen zen eta neska-tilek piperropilak eta gailetak oparitzen zizkieten. Ondoren, herriari buelta eman ondoren plazan su bat pizten zen eta mutilek lortutakoa jaten zuten.

Errondaren ohitura mantendu dute Unanun, eta goizaldean etxez etxe egoten dira: "Erronda egiten dugu, goizaldero, ordu

txikitan. Gero gosaltzera joaten gara". Denborarekin, aldiz, ohitura garai berrietara egokitu da. "Orain eta aspalditik neskak eta mutilak ateratzen gara. Are gehiago orain uste dut neska gehiago garela! Kontrakoa gertatzen da orain". Ohiturak "pila bat" aldatzen ari direla esan du Hernanek. "Ohitura zaharrak aldatu ditugu".

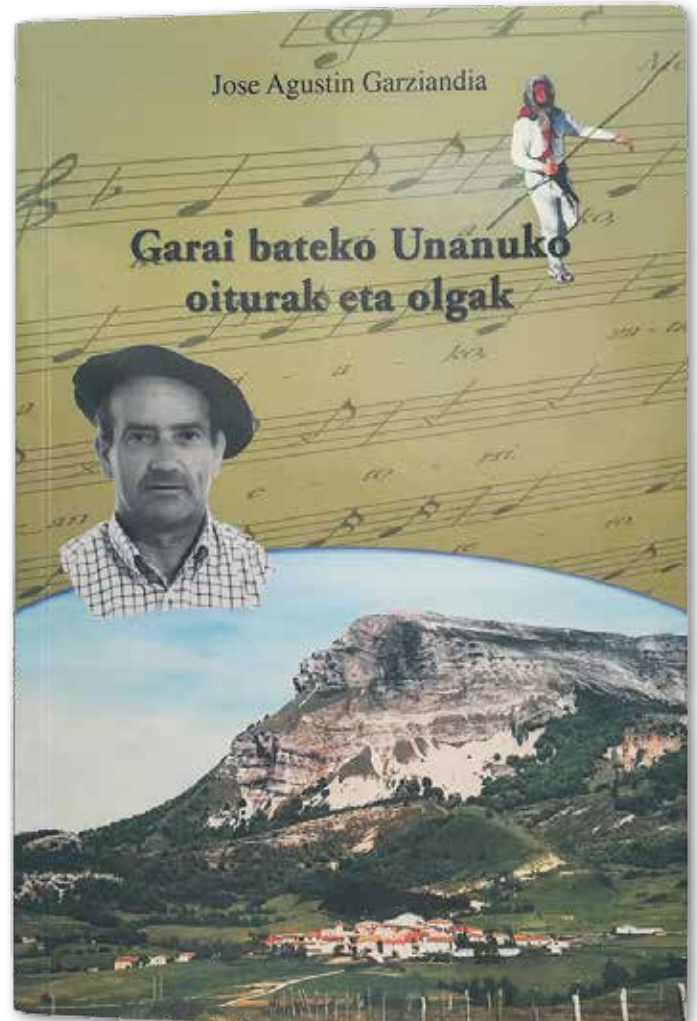
Orain neskek eta mutilek parte hartzen dute, baina errondaren egitekoa berdina da: goizaldean etxez etxe abesten joa-

ten dira. "Abesti batzuk daude, festetako abesti asko daude, baina guk bi edo hiru dakizkigu eta horiek kantatzen ditugu". Etxe bakoitzean kantatu ondoren, ordaina ematen diete: "Pastak, gailetak, txokolatea, beste batzuk esnea ematen digute eta arrautza frijituak ematen dizkigutenak daude ere". Lortutakoarekin gosaria egiten dute. "Lo egitera tripa beteta joaten gara".

Jana, edana, eta Unanuko festetako hirugarren ezinbesteko elementua musika da. "Lehen izaten zen... eta orain ere bai. Pixka bat jaitsi da, baina musika oso inportantea izan da beti: txaranga, trikitia... eta, lehen, mariatxiak". Garziandiak musikari buruz zera idatzi zuen: "Musika aukeratzera koan Unanu ez zen atzean gelditzen". Momentuko orkestra hoberenatarikoak joaten zirela esan du: "Urte askoz etorri zen Xaneiro eta Alaska". Urte horiek oso onak izan zirela dio Garziandiak, jendearen gustukoak izan zirela.

JANA ETA EDANA; HERRIAN DAGOEN OHITURA GARRANTZITSUENA AUZATEA DA

OHITURAK GARAI BERRIETARA EGOKITU DITUZTE; NESKAK ETA MUTILAK ELKARREKIN ATERATZEN DIRA

Unanuko ohiturei buruzko liburua.

Ohiturak

Unanuko festak ez dira urtetan aldatu. Garai bateko ohiturak egiten jarraitzen dute, garai berrietara egokituz. "Gauza zaharrak di-da aldatu daitezke. Aldatu behar dira". Gainera, gazteak ere ohiturak mantentzeko ahalgina egiten ari dira. "Gazteak gurekin egoten dira. Dantza ikastaroak eta abar egiten ditugu". Lokal bat dute eta bertan gauza "pila bat" egiten dituztela

esan du Hernanek. "Mugitzen ari da".

Herri txikia izan arren festak "oso politak" direla esan du kontzejukideak. Jendeak aktiboki parte hartzen du. Aurten festak bertan behera uztea erabaki dute, eta ezer ez egitea erabaki dute. San Pedro egunean meza egiten dute, festetako ekimenik garrantzitsuenetarikoa, baina ondoren ez da auzaterik egingo. "Ezin gara arriskatu".

San Pedroko haritzari omenaldia

Maiatzaren erdialdean koronabirusak sortutako egoeraren deskonfinamenduaren garaian tximista batek San Pedro zelaiko zuhaitz baten kontra jo eta barrutik erre zuen. Ez zen edozein zuhaitz, San Pedro zelaiko haritza zen, "txistularien haritz" Enrike Zelaia akordeoilari altsasuarrak deitu dion bezala. Haritzaren omenez, eta "altsasuarron esentzia, izaera eta sustraiak"

bizirik mantentzeko akordeoilariak musika bideo bat aurkeztuko du astelehenean, San Pedro egunean, 12:00etan, bere Facebook profilean.

"Harrituko zaituzte". Zelaia prestatu duen bideoak musika, irudiak eta testuak uztartuko ditu. Hortaz, bideoaren haria Zabalzako zortzikoa izanen da, Zelaia 1977. urtean Nafarroa diskoan grabatu zuena. Irudiak

jendearenak eta Internet bidez bilatutakoak dira, eta testuak proiekturako "espreski" sortu

ditu Kike Fernandez de Garaialdek. Joseba Salegik "zinema ikuspuntua" jarri dio.

<< FRANTSESA

Uztailean
intentsiboak eta
maila guztiak

EOlerako
prestakuntza

AHALEGIN

672 162 036
aahalegin@yahoo.es

Maria Angeles Bergera Ijurra eta Jose Bergera Fernandez ermitauak.

"Ermitaua ermitaren zaindaria da"

MARIA ANGELES ETA JOSE BERGERA ERMITAUAK

Bergera familiak San Pedro ermitaren giltzak gordetzen ditu. Altsasuko egun handirako dena prest uzteaz arduratzen da

Erkuden Ruiz Barroso ALTSASU

Jose Bergera Fernandez altsasuarak 94 urte ditu, eta San Pedro ermitaren ermitaua da. 2020ko ekainaren 29an lehenengo aldiz ez du San Pedro eguna ospatuko. Ermita zaintzearen lana belaunaldiz belaunaldi iritsi zaio Bergerari. Familia ohitura bat da eta, orain, Maria Angeles Bergera Ijurko alaba eta, bereziki, Jesus Senar suhia arduratzen dira ermitaz.

Zer egin behar du San Pedro ermitako ermitauak?

Jose. Ermita garbitu, zaindu eta adi egon. Orain suhiak egiten du. Asterojoaten da eta argizariak jartzen ditu.

Maria Angeles. Jendeak normalean San Pedro egunean ar-

gizariak eramaten ditu. Han uzten dituzte. Hona ere etortzen dira argizariekin. Astero edo bi astero nire aita joaten zen argizariak jartzera. Orain nire senarra doa eta argizariak jartzen ditu. Ongi jartzen ditu ezer ez gertatzeko.

Eta San Pedro egunean zerbait berezirik egin behar al duzue?

M. A. San Pedro bezperan bizitza osoan izan dugu joateko ohitura. Ermita ongi garbitzen dugu eta loreak eramaten ditugu. Normalean baratzeako loreak izan ohi dira; kalak eta horrelakoak. San Pedro guapo uzten dugu. San Pedro egunean nire aita Rafa apaizarekin igotzen da eta dirua jasotzeko kutxa jartzen du. Gero adi egon behar gara jendea sar-

tzen denean eta ateratzen denean orden bat egoteko. Kutxako diru hori eguna amaitzean parrokiari ematen diogu.

J. Udalak bazkaltzera gonbidatzen nau.

Zergatik zara ermitaua?

M. A. Familia arduratzen da nire aitaren izeba batengatik. Hitzontzi deitzen zioten. Berak zuen ardura. Gero pasatu zitzaion nire aitaren amari, nire amonari, Hitzontziren alababixia zela, eta nire amona arduratu zen. Gainera, nire amonak San Pedro egun guztia ermitan sartuta pasatzen zuen dirua eramanez zezaten kontrolatzen. Nire aitak diruarentzako kutxa bat egin zuen. Berak eramanez du ordutik eta urtero joaten da.

Bizitza osotik etorri zitzaion lan bat da.

J. Ermitaua nire izeba zen, eta bera ermitan egoten zen ere. Gu haurrak ginela, hiru edo lau anai berarekin egoten ginen. Zaintzen laguntzeko eramaten gintuen. Azken finean, bi ate irekita zeuden, jende asko pasatzen zen... Niri kutxa bat desagertu zitzaidan. Baina askoz errazagoa da kutxa egotea. Aurten hutsik geldituko da.

Baina San Pedro festa bertan beherra gelditu den arren, jendeak dohaina eman nahiko du.

M. A. Gertatzen dena da ermita ez dela irekiko. Agian leihotik edo botako dute.

J. Fededun ez den jendea ere, holako gauzeekin, etxe guztietan, arazoren bat dagoenean ermitauarengana etortzen da eta argizari bat jartzeko eskatzen digute.

San Pedro eguna ospatzera urtero igotzen zara?

J. Bizitza osoa. Gogoratzen naizenetik. Hasieran izebarekin joaten nintzen. Udalak berari janari ematen zion, Fondan hartzen genuen, eta ematen ziotenarekin guztiok jaten genuen.

San Pedro altsasuarrendako oso garrantzitsua da, baina zuendako are bereziagoa izanen da, ezta?

M. A. Gureta San Pedro ermita oso garrantzitsua da. Oso gurea bezala sentitzen dugu. Familia guztia. Nire alaba bertan ezkondu zen... oso berezia da, bai.

San Pedro eguna ospatu ez den beste urteren bat gogoratzen duzu?

J. Ez. Inoiz ez da horrelakorik gertatu. Eta espero dugu berriz ez gertatzea. Diotenez birus hau jende asko biltzen den tokietan areagotzen da eta horrelakoak saihestu behar dira. Orduan, inori ez zaio bertan behera utzi behar izea gustatzen, baina ezin dugu ezer egin.

San Pedro egunean eguraldi txarra egiten duenean ermita irekitzen da?

M. A. Ermita ireki izan da beti. Agian eguraldi txarrarekin ireki izan dugu eta gero laster itxi izan dugu erabaki zelako jende gutxi zegoela... baina beti ireki izan dugu.

"MENDIKO FESTA BAT DA, BERE PLAZA DAUKA ETA INSTRUMENTUA TXISTUA DA"

San Pedro erromeria asko bizi izan dituzu, asko aldatu da?

J. Ezer ez. Estilo berdina izan du beti. Meza, hamaiketakoa, bazkaria, purua, zortzikoa... ezin da dantza lotua egin. Bestela, mendiko festa bat da, bere plaza dauka eta instrumentua txistua da. Eguraldi ona egiten duenean meza kalean egiten da. Politagoa da. Baina euria egiten badu barruan egiten da. Urdiaingoez beti barruan egiten dute. Ez dago besterik. Bizitza osoan ezagutu dute horrela. Lehen deigarria zen altsasuar asko Amerikara joan zirelako lan faltagatik, eta urte batzuk zeramatenean oporretara herrira etortzen ziren, eta San Pedro egunerako etortzen ziren. San Pedron Ameriketako osabarekin argazkia egitea oso ohikoa zen. Bestela, San Pedroko purua bidaltzea eskatzen zuten.

M. A. Altsasuarrok San Pedro eguna barruan daramagu. Gertatzen zena da lehen etortzen zirenean nobedadea zela, zerbait ezohikoa. Emigratu zuen jende hori San Pedro egunean etortzen saiatzen zen, egun garrantzitsua zelako. Gaur egun ere jendea egun horretan jai hartzen saiatzen da, eta kanpoan bizi den jende asko etortzen da. Oso festa garrantzitsua da.

Familian ermitauaren ohiturekin jarraituko duzue?

M. A. Ez dakigu nor izango den hurrengo ermitaua. Nire senarra da orain ermitara joaten dena nola dagoen ikustera eta argizariak jartzera. Gustatzen zaio. San Pedro eguna iritsi behar denean joaten gara eta garbitzen dugu. Gogoan dut nire amonarekin joaten ginela eta gero merienda hartzen genuela udalaren mahaian. Gaur San Pedro guapo jartzeta tokatzen zaigu. Amona, ama, izebak... denak joaten ginen. Gereziak, bananak... garaiko fruta txokolatearekin jaten genuen. Orain batzuetan gelditzen gara eta beste batzuetan ez.

San Pedro festarik ez aurten eta, gainera, duela hilabete bat ermitaren aurrean zegoen haritza tximista batek jo eta erre zen. Zer sentitu zenuen?

J. Ez dut ikusi. Baina ondoan beste bat dago. San Pedro egun batean izan zen, ekaitza egon zen eta zuzenean zuhaitzean jo zuen. Hor dago oraindik zutik.

M. A. Argazkiak erakutsi dizkiogu, baina ez du ideiarik egiten. Disgustu handia izan da, bai.

"Legealdi bakoitzeko inbertsio plana egingen da"

TERESA GOIKOETXEA ARREGI LIZARRAGABENGOAKO KONTZEJU BURUA
Etxarri Aranazko Udalaren eta Lizarragabengoako Kontzejuaren arteko harremanak, koordinazioa eta elkarlana hobetuko ditu. Aurten ez da San Pedro festarik izanen

Alfredo Alvaro Igoa LIZARRAGABENGOA
Silvia Maraño Chascok eta Teresa Goikoetxea Arregik, Etxarri Aranazko alkateak eta Lizarragabengoako kontzeju buruak, lankidetzaz hitzarmena sinatu zuten hilaren 8an. Bi herri gu-
neetako administrazioen arteko erlazioa argitu eta arautu asmoz sinatu dute hitzarmena. Estreina-
ko aldia da udalak eta kontzejuak eskuduntzen eta ekonomia baliabideen zentzuzko banaketa egiteko hitzarmena sinatzen dutela. Bi erakundeek osatutako batzorde misto batek egingen du akordioaren jarraipena.

Lankidetzaz hitzarmenean jaso denez, Etxarri Aranazko Udalak Lizarragabengoako Kontzejuak kideei beraien eskumeneko gaiak kudeatzeko beharrezko informazioa (dirulaguntzak, deialdiak, epeak) eta aholkularitza teknikoak emanen die. Bestalde, udalak kontzejuari 5.000 euroko dirulaguntza emanen die, urtero Kontsumo Prezioen Indizearen arabera eguneratuko dena. Ordainketa martxoaren 1erako eginga izan beharko du udalak. Gainera, Lizarragabengoaren beharren arabera, aldeek legegintzaldira-
ko inbertsio plana adostuko dute. Bi erakundeek adostuta, Lizarragabengoan kultur jarduerak bat edo bi antolatuko dira urtero.

Teresa Goikoetxea Arregi auzatean ardo zerbitzatzen. UTZITAKOA

"BI ADMINISTRAZIOEN ARTEKO FUNTZIONAMENDUA ETA EGIN BEHARRAK ZEHAZTEN DITU"

Zergatik behar zen udalaren eta kontzejuaren arteko hitzarmen bat?
Udalaren eta kontzejuaren arteko funtzionamendua eta egin beharrak zehazteko. Orain arte nahiko ahaztuta sentitu garelako.

Zein da hitzarmenaren helburua?
Zerbitzu publikoaren eraginkortasuna hobetu, herritarren parte hartzea sustatu, Lizarragabengoako Kontzejuaren autonomia indartu eta baliabide ekonomikoen zentzuzko banaketa egitea da. Horretarako, udalaren eta kontzejuaren arteko koordinazioa eta elkarlana areagotuko dira.

Lizarragabengoako Kontzejuak zein eskumen ditu?
Argiteria publikoa, festak, hilerriaren mantentze eta kontserbazio lanak, kontzejuaren artxi-

boa, kaleen garbiketa, kontzejuaren ondasunen administrazioa, mantentzea eta erabilera eta dermioko bideen kontserbatze, mantentze eta zainketa dira gure eskumenak.

Zein da lan gehien ematen duen eskumena?

Guztiak. Guztietarako dirua behar delako eta hori da guk faltan duguna.

Gainontzeko eskumenak udalarenak dira. Zein dira?

Hirigintza, etxebizitza publikoaren eraikuntza, ingurumena, ur horniketa, kaleen zoladura, gizarte zerbitzuak, trafikoa, kultura, kirola, hezkuntza, euskara, sozioekonomia garapena, aniztasuna, musika eskola eta beste hainbat.

Nola egingen duzue koordinazioa?

Orain arte kontzejuak talde bat Etxarri Aranazko Udalarekin elkarlanean aritu gara, eta aurrerantzean dinamika bera izanen dugu hitzarmena aurrera ateratzeko.

Kontzejuaren administrazioa zeinek egingen du?

Udaleko idazkariak, berak bi herriendako lan egiten baitu.

Lege, hirigintza eta bestelakoetan aholkularitza jasotzeko nola moldatzen zarete?

Orain arte, egia esan, ez dugu inolako aholkularitzarik jaso. Espero dugu hitzarmena sinatuta gauzak aldatzea.

Kontzejuaren diru sarrerak zein dira?

Nafarroako Gobernuak urtero dagokigun diru partida ematen digu eta Etxarri Aranazko Udalak emandakoa.

Lanen bat edo inbertsioren bat egiteko asmorik ba al duzue?

Hitzarmenean udalarekin legealdi bakoitzean inbertsio plan bat egitea sinatu dugu, eta orain hori negoziatzen hasiko gara.

Festa giroan elkartzeko beste daten zain

Urritzolarrek larunbatean ospatu behar zituzten festak, pandemiagatik egingen ez direnak

Alfredo Alvaro Igoa URRITZOLA

Festak ospatzeko auzolana egin beharko lukete gaur urritzolarrek. Baina COVID-19 gaixotasunagatik festak bertan behera utzi dituzte. Arrazoi beragatik, astear-
teko San Juan suak ere itxuraldatu egin ziren, etxe bakoitzak berea egin zuelako. Maiatzaren leheneko ospakizuna ere bertan behera gelditu zen. Egun horretan Aralarko aingeruak herria bisitatzen du. Ohikoa da txaranga kaleak alaitzen ibiltzea, herritarrendako gosaria izatea eta eguna bazkariarekin borobiltzea. Baina ezinezkoa izan zen.

Santa Luzia eguna, abenduaren 13a, Urritzolako "festa txikiak" dira. Egun horren gertuen dagoen larunbatean herritar guztiek txango bat egiten dute eta bazkariarekin borobiltzen dute. Azkenekoan ardo upategi bat ezagutu zuten. Aurten halako bidaia egiteko aukera izatea espero dute Urritzolan.

Arruazu

Arruazun festetako ekitaldi sinboliko batzuei eutsiko diete. Ikus azken orria.

Lizarragabengoaz

Kontzejuak 40 bat pertsona bizi dira, helduenak 102 urte ditu eta gazteenak 3. "Baina herriko batzuek beste handi bat adinekoa da" gaztigatu du Goikoetxeak. Lizerengotar guztiak euskaldunak dira.

Herriak 23 etxe ditu. Jendea herrian gelditzeko aukera asko ez daude, "baina aukera egon badago". Lizarragabengoan da Eliza jabetzan duen Sakanako

herri bakarra. Abeltzainak eta landetxeak daude Lizarragabengoan. Herritarrena da basoa eta bakoitzak bere zatia kudeatzen du.

Nafarroako Gobernuak Tokiko Azpiegitura Planeko dirulaguntzagatik haurrendako jolas parkea dute 2017az geroztik. Urte berean kontzeju etxeko paretak margotu, ganboikoko lurra lixatu eta

bernizatu, paretak margotu eta argiak jarri zituzten. Gainera, ordenagailua erosi zuten. Beste dirulaguntza batekin argiteria publikoan LED argiak jarri zituzten. Zuntz optikoa 2017an jarri zuten. Bestalde, ibaiaren pilatutako kaskailua kendu zuten zubi ondotik gobernuaren aginduz 2018ko irailean.

Egiteko lanen artean daude kale batzuetan zorua jartzea,

dermioko pista batzuk konpontzea eta herriko kaleak txukuntzea. Kanposantuko eta elizako mantentze lanak ere egin nahi dituzte. Baita errepedean zebrabide goratua jartzea ere. "Urteak daramatzagu gestioak egiten. Dei batzuk egin ondoren jakinarazi digute legea aldatu behar dela eta horren zain gaude".

Aurten bertan behera utzi dituzte festak. Bortatxo elkarteak da herritarren topagunea.

Olatzagutian ez da Santa Ana festarik izanen

Aurten Olatzagutiko Santa Ana festak garilaren 23tik 26ra ospatzekoak ziren. Baina udalak santanaren ere bertan behera uztea erabaki du, pandemiaren testuinguruan osasun arrazoiak argudiatuz. Olatziarren festa egutegian gorriaz markatutako hurrengo data San Migel festak dira, irailaren 25etik 27ra aurreikusitako daudenak.

ASTEKOA

XABIER REPARAZ EXTRAMIANA

Gazte gara gazte

Festarik gabeko uda atipikoan, autogestioa pilpilean. Antolatu dezala bakoitzak bere farra, hura baita aukera bakarra. Udalen eskuak garbi, antolaketari uko eginez, festak ospatuko ez diren itxaropenez. Nork ahal duena egin dezala, eta ospatzean atentzio gehiegi deitu ez dezala. Denok musukoekin harrapa gaitzala behintzat autoritate formalak. Txozna eta barraka, biltegian mugitu ezinik. Irudimena, hura izan behar asmo eta ekimen askoren bultzada eta sustapena. Distantzia eta higieena, kontuz ibili daitezela arra eta emea, Erdi Aroko esaerak dioten bezala, karitatearen erruz sartu baitzen pestea.

Festa batzordean tabernari eta kinto, lehenak negozio bigarrenak juerga arrazio, zinegotziek protagonismo afizio. Jaiak herriarenak direla ahaztu zaigu agian, haiek antolatu baino ez dutela egiten gogoak dituenaren posibilitateen harian. Irabazle argiak, supermerkatuak, alkohola eta edariak, merke eta justifikatuak. Autokontrola eta parranda, burua etxean utzita kalera joanda. Jota eta arin arin, dantza duin eta purua, inork

ANTOLATU DEZALA BAKOITZAK BERE FARRA, HURA BAITA AUKERA BAKARRA

inork ikutu ez dezala, salbu mantentzeko bere burua.

Barrako mutil zaharraren ukondoak sostengua behar duen moduan, behar du herriak festa. Ihauteriak diktaduran debekatu ziren arren, hura berdin egiten zen. Mamuxarro eta txatarrei galde,

ez ote zeuden festaren alde. Askok gazte izan zirela gogora dezatela, gaztetasuna maita, lapurtutako denbora berreskurazena baita. Gazteriak ez balu bere bidea egiten asmatuko, ez balitz autoritateari aurreratuko, ez balitz bere burua antolatzeke gai izango, zer gazteri genuke? Bihotzean gazte, debekuak asperturik, festa gogoak ezin ukaturik, utz diezaigun bidea gogoak dituenari.

GUTUNAK: Karaktereak, gehienez: 1.900 (hutsuneak barne). **GUAIXE** eskubidea du gutuna laburtzeko. Gutunak ezin izango dira kapituluka bidali. Gutunak asteazkena 10:00ak baino lehen bidali beharko dira **erredakziora**. Gutunarekin batera bidali beharrekoak: egilearen izena eta abizena, NAN zenbakia, herria eta harremanetarako telefonoa. Gutuna helarazteko bideak: Foru plaza, 23 - 1., 31800 Altsasu / gutunak@guaixe.eus

HARA ZER DIEN

Afrikatik Iturmendira, eta orain nora?

MALIK

ANITZARTEAN KULTURARTEKOTASUN ZERBITZUA

Kaixo, Malik (izena asmatua da, babesagatik) naiz. Ghanako mutil gazte bat.

Familiako seme bizikorrerak Europarako bidea hartu behar zuela erabaki genuen. Nik. Gure egoera zaila hobetzeko. Guztiok pentsatzen genuen bidea ez zela erraza izango, eta ametsa genuen Europa amesgaizto bihur zitekeela, baina hala ere, etxeko egoera hobetzeko premia izu guztiak baina bizkorragoa zen.

Hortaz, duela 2 urte hasi nuen Europarako bidea. Migrazio fisikoa laguntzeko mekanismo guztiak jarri genituen martxan (mafiak...), arlo mentala oso kontutan hartu gabe. Ghana-tik Marokora. Ondoren

Espainiara. Helburua Frantziara iristea zen. Han badugulako familia. Arlo afektiboa, ulermen sendoa eta orientazioa bermatuko digun "guretako" norbait.

Agindu zitzaigunaren kontrakoa aurkitu nuen bidaia osoan: bidaian ziurtasun ezak, basamortuan izugarritzko gosetea eta lehortea, jatekorik ez, edatekorik ere ez, tratatu txarrak, izua, itsasoa, ura, edonon mesprezuak...

Andaluziara iritsi ginen. Han CIE batean hainbat egun pasa ondoren, beste toki batera bideratu gintuzten. Nafarroara omen gindoazen. Nafarroa, Iruñara. Han bi egun pasa ondoren, Iturmendi izeneko herrixka batetara. Herri horretako jendea oso jatorra zen. Beste mutiko batzuekin elkartu nintzen. Herrian

hainbat gauza egin genituen: herria garbitu, jolasak, festetan ere egon ginen... udan. Negua zailagoa zen: hotza, jendea etxean, herrian ez zegoen gauza handirik, nahi genuen baina... Eta bat-batean esan ziguten gu geundeneko etxea itxi egin behar zutela! Ooo!

Pena eta beldurra: nora joan behar nuen orain? Ni oso gustura nago Iturmendin; zergatik joan behar dut orain beste toki batetara? Zergatik hainbeste mugimendu? Norbaitek pentsatzen du nola sentitzen naizen? Nik ez dut Iturmenditik mugitu nahi. Azkeneko aldaketa izango da? Edota zenbat mugimendu gehiago "sufritu" beharko ditut? Lagunak egin eta utzi... Uff!

Noiz arte? Eta orain zer?

DUELA 25 URTE...

Arruazuko zortzikoa

Arruazuko euskara taldeak lan txurra eta gogotik egin eta gero, 1994ko festetan herriko zortzikoa dantzatu zen berriro. Berrogei urte atzenda egon ondoren Arruazuko zortzikoa festetarako berreskuratu zen. Bigarren urtez jarraian programatu zuten dantza San Pedro festetako iganderako, garilaren 2ko eguerdirako. Garai batean zortzikoa arratsaldez dantzatzzen zen, baina gaitari eta atabalaririk ez zuten arratsalderako eta, horregatik, eguerdian izanen zen dantza.

guaixe

SAKANAKO ASTEKARIA

www.guaixe.eus

Koordinatzailea:

Goizeder Anton Iturralde
fundazioa@guaixe.eus

GK diseinu zerbitzua:

Ainara Santiago Langarika
info@gkomunikazioa.eus
Ainhoa Etxeberria Pikabea
gk@gkomunikazioa.eus

Administrazioa:

Gema Lakuntza Lopez
admin@guaixe.eus

Lege gordailua: NA-633/1995
Tirada: 3.200

Erredakzio burua:

Alfredo Alvaro Igoa
guaixe@guaixe.eus

Erredakzioa:

Maidier Betelu Ganboa
kirolak@guaixe.eus
eta Erkuden Ruiz Barroso
kultura@guaixe.eus

Maketatzailea:

Iñe Trecet Obeso
maketazioa@guaixe.eus

Publizitatea:

Eneida Carreño Mundiñano
publi@guaixe.eus

ARGITARATZAILEA:

Guaixe Fundazioa.
Foru plaza 23-1.
31800 Altsasu
948 564 275
948 562 107 (Faxa)
618 882 675

LAGUNTZAILEAK

Mank

s a k a n a

BAZKIDEAK

Nafarroako Gobernua
Gobierno de Navarra

Euskaraldian parte hartzen ez badute ere, zeresana dute

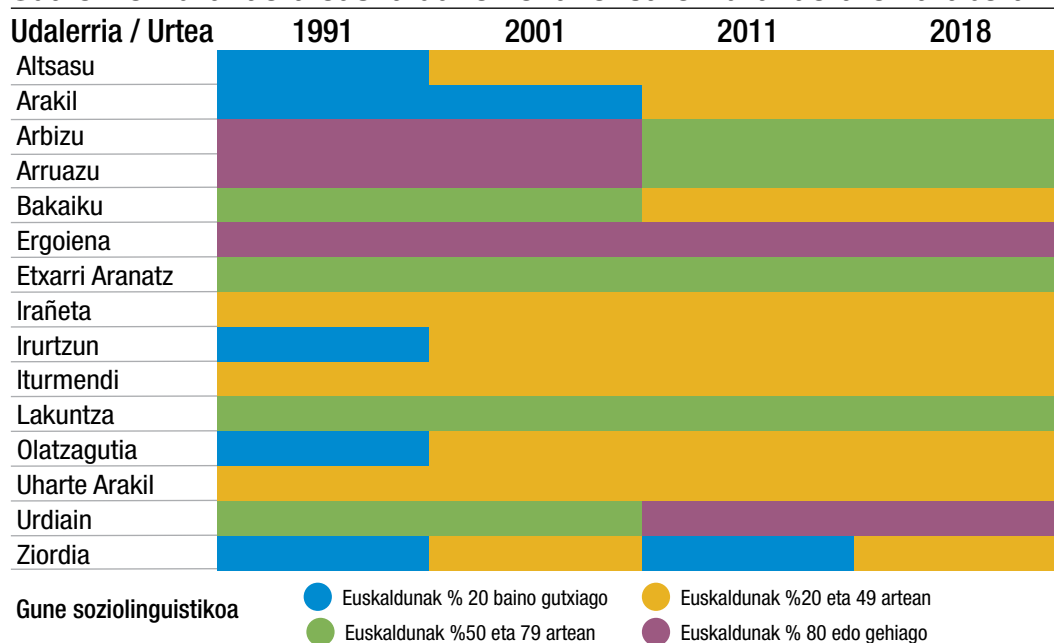
Ezagutu eta zabal dezaten, haur eta nerabeei zuzendutako didaktika unitateak sortu dituzte

SAKANA

Euskaraldia euskara ulertzen duten hiztunen arteko hizkuntza ohiturak aldatzeko ariketa sozial masiboa da, gizartearen gune guztietara zabalduta eta denborari dagokionez mugatua. 18 urtetik gorakoek parte hartu dezakete Euskaraldian. Baina ariketa horretan haur eta gazte txoek zer esan handia izan dezaketela uste dute Ikastolen Elkar-teak, Irrien Lagunek eta Urtxintxa Gipuzkoak. Horregatik, lankidetzan, adina kontuan izanik, hezkuntzako etapa bakoitzerako Euskaraldiari buruzko didaktika unitateak landu dituzte. Horrela, "modu ludikoan zein dinamika egingarrien bitartez, haur eta gazteek Euskaraldiaren berri izatea eta euren inguruko helduei ekimenaren berri ematea (xaxatzailer izatea)".

Jakina, Euskaraldiari buruz sortu dituzten unitateek adinaren arabera helburu desberdinak dituzte. Hezkuntza sare osoari didaktika proposamena erabiltzeko deia egin dio Euskaraldiko koordinazio taldeak, "ikastetxeetan euskararen bueltako komunitate izaera ere indartzen delako". Materiala Euskaraldiko webgunean eskuratu daiteke (<https://labur.eus/XEPiw>).

Udalerrien bilakaera euskaldunen ehunekoaren bilakaeraren arabera

Sakanako udalerriek euskararen ezagutzen urtez urte izandako garapena.

Sakandarren %42 euskaldunak gara

Ibarreko 16 urteko eta urte gehiagoko 6.880 sakandar euskalduna zen 2018an. Euskaraz zerbait jakin arren, euskaraz ongi edo nahiko ongi hitz egiteko gai ez diren euskaldun hartzaileak, %14,2 ziren (2.328) eta % 43,8 erdaldunak ziren

Alfredo Alvaro Igoa SAKANA

Euskarabideak 2018ko Nafarroako Soziolinguistika Datuei buruzko txostena argitaratu du. Ana Ollo Herriarrekiko Harremanetarako kontseilariak azaldu duenez, Nafarroako Estatistika Institutuak (Nastat) urtero egiten duen Gizarte Inkestaren eta Bizi Baldintzen Inkestaren bidez lortutako datuetan oinarritzen da

ikerlana. Inkestaren helburua da 2018an Nafarroan hizkuntzen erabilera eta ezagutza ezagutzea.

Herrika

Gauza jakina da ibarraren erdialdean pilatzen dela euskaldun kopuru handiena. Ikerketak biztanleria euskaldunaren ehunekoaren arabera lau soziolinguistika gune zehaztu ditu. Eta au-

rreko ikerketen ildoak segituz, Sakanako udalerri bakarrak du populazioaren % 80 edo gehiago euskalduna: Ergoiena. %50 eta %79 artean daude Urdiain, Arbizu, Etxarri Aranatz, Lakuntza eta Arruazu.

Sakanako gainontzeko udalerrietan euskaldunen ehunekoa %20 eta 49 artekoa da: Bakaiku, Irañeta, Iturmendi, Irurtzun,

Altsasu, Uharte Arakil, Arakil, Olatzagutia eta Ziordia. 2011ko Nafarroako Soziolinguistika maparekin alderatuta Ziordia da soziolinguistika gune batetik bestera pasa dena, eta juxtu-juxtu, orduan ziordiarren % 20 baino gutxiagok zekitelako euskaraz.

Nafarroa

Nafarren %14,1 euskalduna da, %8 euskaldun hartzailea eta %77,9 erdaldunak dira. Guztira Nafarroan 75.810 euskaldun gaude, 2016an baino 6.800 hiztun gehiago. Nafarroako euskaldun gehienak eremu euskaldunetik kanpo bizi dira: 29.459 eremu euskaldunean, 42.551 eremu mistoan eta 3.800 eremu ez-euskaldunean.

Nafar euskaldunen soilik %11,8k erabiltzen du euskara neurri batean edo bestean. Erabilera eremu euskaldunean %48,3ra igotzen da. Generoari erreparatuta gizonezko nafarren %14,7 euskalduna da eta emakumezkoen %13,5. Euskaldun hartzaileak dira emakumezkoen %8,2 eta gizonezkoen %7,8. Erdaldunak, azkenik, emakumezkoen %78,3 eta gizonezkoen %77,5.

16 eta 24 urte bitarteko nafarren %24,5 euskaldunak dira. %21,8ra jaisten da 25-34 urte bitarteko tartean, eta %14,1era 35 eta 49 urte bitarteko pertsonen artean. Bestalde, 50 eta 64 urte bitarteko pertsonen %10,9k euskal hiztuntzat du bere burua, eta ehuneko hori %8,4ra jaisten da 65 urtetik gorako biztanleen artean.

Azkenik, euskarazko hedabideen kontsumoari dagokionez, %43,1ek dio prentsa idatzia irakurri duela paperezko euskarrian inkestaren aurreko astean, eta %39,3k euskarri digitalean. %74,3k irratia edo podcastak entzun dituzte edo euskarazko telebista ikusi dute epe horretan.

Txalaparta

Taberna

948 467 070

Zumalakarregi plaza

ALTSASU

Zure edari banatzailea!

Hijos de Goikoetxea

Tel. 948 467 317 - 948 562 341 • Geltoki auzoa 11 • ALTSASU

PORTUKO

okidengia

Altsasu: 948 563 822 (denda) | 948 467 153 (lantegia)

Etxarri Aranatz: 948 460 988 | Urdiain: 948 563 763

Baimena jasota, Adur kartzelatik kanpo dago

Aste bete kartzelatik kanpo emanen du kontrol neurriekin. Aurki Jokin eta Oihan atera daitezke. Jonanek eta Julenek eskatuta dituzte. Pandemiagatik Konstituzio Epaitegian helegiteak aztertzea luzatuko dela uste dute gurasoek

ALTSASU

Altsasuko auziagatik 1318 egun preso egon ondoren Adurrek asteartean bere aurreneko baimena jaso zuen eta aste batez kartzelatik kanpo egon da. Adurren egun kopuru bera preso daramate Jokinek eta Oihanek (1321) eta haiendako baimena noiz iritsiko zain daude senide eta lagunak. Biei espetxe zuzendaritzak espetxetik ateratzeko baimena otsaila erdialdean eman zien. Adurri beranduxeago. Hiru eguneko baimenekin martxoan ateratzekoak ziren: Oihan 12an, Adur 13an eta Jokin hurrengo astean. Baina 11n kartzelan jakinarazi zieten COVID-19agatik ez zirela aterako. Gero zehaztu zuten baimenarekin ateraz gero, kartzelara bueltatzean prebentzio neurriengatik 15 egun bakartuta egon behar zutela. Aukera baztertu zuten. Adurrek bi baimen bateratuta atera da. Bestalde, Zaballako kartzelako zuzendaritzak, bestalde, hirurendako 3. gradua eskatu du. Hau da, astegunetan gaua kartzelan pasatzeko modua izan dezatela.

Bestalde, Aratzek, Iñakik, Jonanek eta Julenek 787 egun egin dituzte preso gaur. Lehen biak 3. graduaren daude. Pandemia dela eta kontrol telematikoa dute eta zenbait orduz etxean egon behar dute. Bestetik, Jonanek eta Julenek baimenarekin kalera ateratzeko eskaerak eginak dituzte. Jonanek dagoeneko epailearen baimena du, orain eskaera egin beharko dio kartzelari. Amaia Amilibiak azaldu duenez, "bi baimen batu nahi dituzte kalera ateratzeko". Amilibiak jakinarazi duenez, 2. graduaren daudenek urtean 36 baimen egun izan ditzakete. Azkenik, Ainarari ilbel-tza akabera kendu zioten epaitegira sinatzera joateko beharra.

Gurasoak

Altsasu Gurasoak taldeko kide Koldo Arnanzek esan digunez,

Altsasu Gurasoak taldeko kideak joan den ostiraleko kontzentrazioan.

"ADUR, JOKIN ETA OIHANENDAKO 3. GRADUA ESKATU DU KARTZELAK, ETA ZAIN GAUDE"

"zain gaude. Ez dugu datarik buruan, ilusiorik ez zapuzteko". Adurren moduan bi baimen bateraturekin aterako diren edo hiru eguneko birekin ere ez dakite. Arnanzek gogorarazi duenez, "aho batez onartutako txosten baikor batekin" espetxeak Adur, Jokin eta Oihanendako 3. gradua eskatu du. "Zer ebatziko zain gaude, 40 bat egun behar zirela esan ziguten, betetzear dira. Baina ez dakigu 3. gradua emanen dieten edo bigarrenaren segituko duten ateratzeko baimenekin".

Azkenik, pandemiagatik ezarritako neurriak ere arintzen ari dira eta erkidego arteko mugikortasuna baimendu denez, presoek senide eta lagunak bisitak jasoko dituzte. Hala ere, kartzelak neurri batzuk ezarri ditu. Bisitak ordu erdikoak dira, lehen 40 minutu ziren, eta soilik bi pertsona joan daitezke, lehen

lau. Araudia egokitzen ari dira ere. Lehen baimenarekin ateratako presoak bueltan 14 egunez ziega batean bakartuta izaten zuten, orain modulu batean da. Aurreaz aurreko bisitarik gabe segitzen dute presoek.

Alarma egoerak iraun bitartean senide eta lagunekin harremana mantentzeko asteko 14 telefono deiak izan dira. "Presoek bideo deiak zituztela saldu zuten telebistan. Baina kartzela guztirako bizpahiru mugikor besterik ez zeuden eta gu bi bideo dei besterik ez ditugu izan" kexatu da Arnanz. "Bideo deia egin ondoren hurrengo deirako eskaera egin behar zuten, baina..." Bideo deien baldintzekin ere kexu da Amilibia: "telefonoa gelaren punta batean zegoen eta presoak interfono bidez hitz egin behar zuten. Oihartzuna sortzen da eta hitz egiteko ez da batere modu ona. Herria edo etxea erakusteko, akaso. Teorian 15 egunean behin bide dei baterako eskubidea zuten. Orain bideo deien eta bisiten artean aukeratzeko eman diete eta bisiten alde egin dute". Semeak ikusi gabe eman dituzte asteak luze egin zaizkie gurasoei eta lagunei.

Victorren senidea lore eskaintza egiten.

Iberoko Zurbao parajea Memoriaren Leku izendatua

Han eraildako beste bi uhartearren gorpuzkiak identifikatu gabe daude

UHARTE ARAKIL

Memoriaren Nafarroako Institutuak Nafarroako Memoria Historikoaren Lekuen zerrenda zabaltzen segitzen du. 1936ko estatu kolpearen ondoren izandako giza eskubideen urraketak edo biktimen memoria eta erreparazioa dute helburu Memoria Lekuak. Zerrendan aurretik Otsaportilloko lezea zegoen eta orain Iberoko Zurbako parajea gehitu zaio. Gobernuak han gertatutakoaren berri ematen duen totema jarri du, "bizikidetzabalioak transmititzeko leku bihurtzeko helburuarekin".

Iberoko toki horretan Victor Martiren Alegria 22 urteko uhartearra fusilatu zuten 1936ko lastailaren 28an. Aranzadi zientzia elkarteak egindako indusketan hainbat gorpu agerrarazi zituzten eta identifikatzea lortu zuten artean Martirenaren gorpuzkiak daude. 2017ko azaroaren 4an eman zioten lur Uhar-te Arakilgo kanposantuan.

Iberotik berreskuratutako zenbait hezurdurei izen-abizenak ematerik ez da izan oraingoz, baina pentsatzekoak da haien artean daudela Silverio Astiz Ezkurdia eta Silverio Astiz Lakuntza aita eta seme uhartearrak. 1936ko identifikatu gabekoren hezurdurak Iruñeko hilerrian daude.

Intxostiapunta Gaztegunea, atzera ere, zabalik

Astegunetan 18:00etatik. 20:00etara eta Gazte Informazio Gunea, berri, 07:30etik 15:00etara

ALTSASU

COVID-19 gaixotasunak eragindako osasun krisia dela eta Altsasuko Udalak itxi zituen zerbitzuen artean dago Intxostiapunta gazte gunea. Gaitzari aurre egiteko neurriak arindu ahala udal zerbitzuak martxan jarri dira eta astelehenean gazte gunearen txanda izan da. Blanki Torres gazteria teknikariak azaldu duenez, "COVIDagatik ekintzak moldatu behar izan genituen eta on-line dinamizatu beharrean izan genituen. Orain, errealitate berri honetan beharrezko segurtasun neurriak hartuta zabaldu dugu gazte gunea".

Gazte altsasuarrendako udarako eskaintza prestu du Altsasuko Udaleko Gazteria Zerbitzuak. Alde batetik, UdaGazte aisialdi programa dago. 12 eta 16 urte bitarteko gazteei zuzenduta dago eta garilaren 6tik 17ra izanen da, 10:00etatik 13:00etara. Programak bere baitan aurten ez du kanpal-dirik hartuko. Izen ematea Intxostiapunta gazte gunean egin daiteke, garilaren 3ra arte. Matrikula errenta aitorpenaren arabera izanen da, gehienez, 25,37 eurokoa izanen da errenta aitorpena aurkeztu nahi ez bada.

Aurreko urteetan bezala, funtzio aniztasunak dituzten gazteendako Gu Geu Gazte aisialdi programa izanen da garilaren 6tik 31ra, 17:00etatik 20:00etara. Kasu horretan ere matrikula errentaren arabera izanen da. Azkenik Gazteria Zerbitzuak jakinarazi du garilaren 21ean Ur Festa Goxoa egingen dela. Aurtengo berezitasuna da uretako ekintzak egin beharrean lehorrekoak egingen dituztela plaza batean garilaren 21ean.

Aisialdi programei eta beste-lakoei buruzko informazioa eskatzeko: Intxostiapunta@altsasu.net edo gazteria@altsasu.net eta 948 564 785 eta 608 617 778 (18:00-20:00)

Igerilekuetan ere neurriak hartu beharko dira

Hurrengo egunetan zabalduko dira udako eskaintza erakargarrienetako bat: igerilekuak

SAKANA

COVID-19 gaixotasuna kontaktu estuaren bidez kutsatzen dela. Hau da, 1,5 metro baino gutxiago distantzia hitz, eztul edo doministiku egitean beste pertsonaren baten ahora, sudurrera edo begietara joan daitezke koronabirusa daramaten tantak. Baita eskua ematean edo tanta horiekin kutsatutako objektuak edo gainazalak ukitzean ere.

Horiek guztiak kontutan izanda, osasun agintariek igerilekuen erabilerarako neurri sorta zehatzu dute. Alde batetik, edukiera, gehienez, %75 izanen da. Igerilekua inguratzen duten berdeguneetan pertsonen arteko segurtasun distantzia gordetzeko neurriak hartu dira, banakoendako eta taldeendako espazioak zehaztuz. Komunetan eta bestelako gunetan 25 pertsona baino gehiago ez biltzea gomendatu dute. Igerilekuetako arduradunek toki guztietako edukiera kontrolatzeko neurriak hartu beharko dituzte.

Erabiltzaileek ere prebentzio-neurri pertsonalak hartu beharko dituzte. Aurrena, sintomak izanez gero igerilekura ez joatea eta osasun etxearekin harremanetan jartzea da. Berdegunean eta bestelako espazioetan ere pertsonen arteko 1,5 metroko distantzia gorde behar da. Posible ez bada musukoa jantzi beharko da. Horrekin batera, eskuak ongi eta maiz garbitzea aholkatu dute. Horretarako ura eta xaboia edo hidrogela erabil

litezke. Igerilekuaren barne araudia uneoro errespetatzea ere eskatu dute. Azkenik, ardurapean dauden adingabeek jarraibideak betetzen dituztela ziurtatu beharko da ere.

Igerilekuak

- **Irurtzun** Garilaren 1etik irailaren 16ra.
- **Uharte Arakil** Hilaren 19tik irailaren 13ra.
- **Lakuntza** Ixita.
- **Etxarri Aranatz** Zehazteke.
- **Urdiaín** Garagarrilaren 27tik agorrilaren 31ra.
- **Altsasu** Garilaren 1etik agorrilaren 31ra
- **Olatzagutia** Garila hasieratik iraila hasierara.
- **Ziordia** Garila hasieratik agorrila akaberara.

"Jendearen baitan egonen da arauak betetzea"

Igerilekuan hasi da jendearen joan etorria, larunbatean taberna zabaldu zutelako. Igerilekua bihar zabalduko dute agorrilaren 31ra arte, egunero 10:00etatik 20:00etara, bi txandatan: 10:00etatik 15:00etara eta 15:30etik 20:00etara

URDIAÍN

Urdiaingo igerilekuak Aitziber elkartearenak dira. Maite Aldaz Arroyo elkarteko zuzendaritzako igerilekuko taldeko kidea da, beste hiru bazkiderekin batera. Joan den larunbatean zabaltzekoak ziren, baina bihar irekiko dute azkenik. "Arauak ostiralean eman zituen estatuak, eta larunbatean Nafarroako Gobernuak zehaztu. Berandu".

Haiek martxo bukaeratik lastaileraino lan egiten dute. Martxoaren akaberan edo apirilaren hasieran igerilekuen mantenerako auzolanak egiten dituzte larunbatero zuzendaritzako batzuk eta bazkideak, txandaka. Belarra moztu, zuhaitzak kimatu, aldagelak garbitu, igerilekua hustu eta pintatu, garbitu... Bitartean zuzendaritzakoek igerilekuak zabaltzeko beharrezko agiriak, kontratazioak eta hala-koak egiten dituzte. Sasoia despeditzean, dena jasotzen dute eta igerilekua negurako prest uzten dute.

Igerilekuaren mantenuaz arduratzen den lauko talde bat ere badu elkartek. Ura, kloroa, iragazkiak, araztegia, mantenua... Egunero bat joaten da. Osasun agintariek baldintza berriak jarri dituztela argitu du Aldazek: "koronabirusa hiltzeko

Elkarteko bazkideak auzolanean, igerilekua 53. urtez zabaltzeko.

kloroa beti 1 eta 2 artean egon beharko du. Eta uraren pH-a uste dut 7,2 eta 7,4 artean egon behar duela. Bestela, suposatzen da igerilekua itxi beharko duzula maila horiek berreskuratu arte". Egunero uraren 3 analisi egingen dituzte

Aldazek nabarmendu duenez, koronabirusaren eraginez, "batez ere, edukiera eta igerileku barruan nola portatu, zer egin, zer ez egin, hori da aldatu dena". Urdiaingo igerileku handiak 135 pertsonendako edukiera izanen du eta txikiak 35endako.

Belardian segurtasun distantzia mantentzeko banakako eta lauko partzelak egingen dituzte, "ahalik eta leku gehien erabiltzeko. Suposatzen da bakoitza bere tokitik ezin dela asko mugitu. Igerilekuan maskararik ez erabiltzeko moduan egingen ditugu partzelak. Musukoa igerilekuko sarrera irteeretan erabili beharko da". Edukiera kontrolatzeko sarrera izanen da eta erreserbak egiteko programa bat lantzen ari dira. Bazkideendako edukieraren erdia izanen da eta beste erdia gainontzeko erabiltzaileendako.

WEB BERRIA

amayackindegia.eus

1964

Amaya

OKINDEGIA

Olaztiarrak denda baten ondoan hizketan. ARTXIBOA

"Txartelarekin pagatzeak dendei kalte egiten die"

Hala salatu dute Nafarroako zortzi dendari elkartek. Bankuei datafonoagatik komisioak jaisteko eskatu diete

SAKANA

Nafarroako zortzi dendari elkartek jakinarazi dutenez, "dendetan txartelak erosketen %50ean erabiltzetik %95etik gora izatera pasa da. Eta ostalaritzan antzeko hazkundea izatera pasa da". Sakanako Dendari, Ostalari eta Zerbitzuen elkarteak (SDOZE) eta beste zazpi elkarteetatik azaldu dutenez, "aste gutxitan inork ez du harritzen freskagarri bat edo ogi barra bat bitarteko digitaletan ordaintzea, eta horrek kalte ekonomikoa egiten die bezeroei zerbitzu hori eskaini behar dieten saltokiei".

COVID-19 kutsatzeak saihesteko Osasun Ministerioak txartelaren edo mugikorraren bidezko ordainketa erabiltzeko egingadako gomendio egin zuen. SDOZetik azaldu dutenez, "zerbitzu hori pandemia ez zabaltzeko gure ekarpen gisa hartzen dugu zerbitzu hori". Elkarteek gogorara-

zi dutenez, "sektorea laguntzeko, merkatariek bankuen datafonoak erabiltzeagatik banku komisioak jaistea eskatu genuen duela aste batzuk". Elkarrekin nabarmendu dutenez, "dendari gehienek mota horretako ordainketak baimentzen dituzte edozein erosketagatik, COVID-19ren kutsadurari aurre egiteko prebentzio neurri gisa, baina, oro har, bankuen erantzunik ez dugu jaso".

Ministerioak kutsatzeak eragozteko dirua ahalik eta gutxien erabiltzea eskatu zuen. Horren ondorioz, "dendariok kostu berri bat hartzen dugu gure gain. Txartelarekin ordaintzeko gutxienez 10 euroko erosketa egiteko muga kendu behar dugu eta, gainera, datafonoaren komisioa eta dagokion ehunekoa pagatu" Azpimarratu dutenez, egiten dituzten salmenten %95 baino gehiago datafonoaren erabileragatik banku komisioa pagatuz egiten dute.

Arrasto hori gehiago Unanun

Unanuko Kontzejuak bigarren aldiz arrasto horiak margotu ditu herrian barna. Ibilgailuak non ezin diren aparkatu adierazi nahi dute horrela. 2019an margotu zituzten arrastoak estreinakoz, baina Jesus Mari Balda kontzeju buruak esan digunez, "ez diote kasurik egiten". Unanuarren joan-etorrietarako edo larrialdi zerbitzuendako traba dira gaizki aparkatutako ibilgailuak.

Modurik krudelenean play-offetatik kanpo

ARETO FUTBOLA 1. mailako ligako titulua erabakitzeke play-offetako final laurdenean Osasuna Magna 0 eta 4 aurreratu zitzaion Valdepeñasi, baina Gaztelako taldeak markagailua irauli eta finalerdietarako sailkatu zen. Talde irurtzundarra jota dago

Lehen Mailako Areto Futboleko ligako titulua erabakitzeke play-offetako final laurdenetan, asteazkenean Osasuna Magna Xotak Viña Albali Valdepeñas zuen aurkari Malagako Martin Carpena pabilioian. Partida zirrargarrian, talde irurtzundarra zuen guztia eman zuen eta 0 eta 4 aurreratu zen, baina Valdepeñasek azken minutuetan partida irauli zuen, bukaerarako 4 segundoren faltan launa berdindu zuen eta finalerdietarako sailkatzeko txartela lapurtu zion talde berdeari. Horrela, Imanol Arregiren taldea modurik krudelenean geratu zen play-offetatik kanpo.

Asier Llamas atezaina geldialdi bat egiten, alboan Roberto Martil kapitaina duela. RFEF

Goitik behera

Talde irurtzundarrak lehen zati ikusgarria egin zuen. Roberto Martil kapitain irurtzundarrak mustu zuen markagailua 11. minutuan, eta 3 minutu berandua-go Eric Martelek Valdepeñasen atea bigarren zulatatu zuen. 16. minutuan Bynhok hirugarren gola sartu zuen. Bigarren zatia ere ezin hobe hasi zuten berdeek, 21. minutuan, Eric Martelek laugarrena sartu baitzuen.

Orduan hasi zen Valdepeñasen eraso etengabea. Asier Llamas atezainak taldea eutsi zuen, geldialdi bikainak eginez, eta lortutako aldeak eusten saiatu zen talde nafarra, defentsa lana eginez. Baina ez zen nahikoa izan. 9 minuturen faltan atezain-jokalarik formula erabili zuen Valdepeñasek, eta orduan hasi zen Xotaren sufrikarioa. 36. minutuan Bynhok zorigaiztoko jokaldian ate propioan sartutako golaren atzetik, hurrengo minutuan Valdepeñasek beste gol bat sartu zuen. Partida bukatzeko minutu baten eta 33 segundoren faltan Valdepeñasek hirugarren gola sartu zuen eta izugarri estutu zen lehia. Nola edo ahala eustea, horizen irurtzundarren helburua, baina talde berdeak ez zuen zor-

"ORAINDIK EZIN DUGU GERTATUTAKOA SINETSI ERE EGIN. OSO GOGORRA DA" ASIER LLAMAS

tea alde izan eta partida bukatzeko 4 segundoren faltan Valdepeñasek laugarren gola sartu zuen, launa berdinduz eta larunbatean jokatu den finalerdietarako sailkatuz. Modurik gogorenean play-offetatik kanpo geratu zen talde irurtzundarra.

Talde, jota

Talde berdeak jasotako kolpea galanta izan da. Osasuna Magna Xotako 6 jokalarik utziko dute taldea —Dani Saldise, Eric Martel, Rafa Usin, Araça, Alex Llamas eta Mario Almagro—, eta despedida polita egin nahi zuten, taldea gorenean utzita, bukatzeaz dagoen urrezko zirklo bati ginda jartzeko. Baina ezinezkoa izan da, eta modurik krudelenean, txapelketatik kanpo geratu dira berdeak. "Lehen zatian nagusi izan gara, baina atezain jokalaria atera dutenean, badirudi jokatzeaz ahaztu gare-

la. Azken minutuetan ez dugu jokatu. Play-off batean ezin da 14 minutuz defendatzen aritu eta estrategiako bi gol jaso" adierazi zuen Imanol Arregi entrenatzaileak, taldeak egindako lanarekin oso kritikoa. Ez zuen arbitroen lana baloratu nahi izan eta Valdepeñas zoriondu zuen.

Jokalariek jota zeuden. Dani Saldisek aitortu zuen "une oso gogorra zela" guztiendako. "Partida alde izan dugu eta azken lau segundotan joan zaigu... gogorra da. Orain guztia beltza ikusten dut. Urte arraroa izan da, baina nire bizitzako taldeaz despeditzeko aukera izan dut. Atsedean hartzeko garaia da orain, ezin dut etorkizunean pentsatu" aipatu zuen hurrengo denboraldian Inter Movistarren ariko den irurtzundarrak. Asier Llamas atezainak aitortu zuenez "oraindik ezin dugu gertatutakoa sinetsi ere egin. Kanporatze oso gogorra da hau, gertatu den moduagatik bereziki".

Partida bukatu eta berehala etxera itzuli zen espedizio berdea. Atsedean hartu, altxatu eta hurrengo denboraldian pentsatzen hastea da talde berdeari orain dagokiena.

Futbol campusa oso ezberdina izango da aurten. Ariketa indibidualak eta kooperatiboak landuko dira, baina beti distantzia mantenduta, aurkaririk gabe. ARTXIBOA

Maidar Betelu Ganboa SAKANA

Aurtengo uda ezberdina izango dela ez dago zalantzarik. "Normaltasun berrian" gaude, baina makina bat ekitaldi bertan behe-
ra gelditu dira eta aurrera aterako direnak bereziak izango dira. Sakanako Mankomunitateko kirol teknikari Amaia Gerrikagoitiak azaldu duenez, aurten futbol eta triatloi campus bereziak egonen dira, segurtasun neurrietara egokitutakoak. Aldiz, surf ikastaroa eta errugbi campusa bertan behe-
ra utzi dituzte.

Udako kirol campusak antolatu edo ez, makina bat buruhauste izan dituzte Sakanako Mankomunitateko Kirol Zerbitzuan. "Egoerak zer pentsa eman digu; batarekin eta bestearekin hitz egin dugu, aurreko urteko monitoreekin... uztailean barna bete beharreko arautegi zehatzak oraindik ez dugu jaso, baina gutxi gorabeherakoa zein izango den badakigu eta hortaz, aurreikuspen bat egin dugu eta segurtasun neurriak zehaztuta, bi campus antolatuko ditugu, futbol campusa, uztailearen lehen hamabostaldian, eta triatloi campusa, uztailearen bigarren hamabostaldian" azaldu du Gerrikagoitiak.

Futbol campus berezia, Altsasun
Gaur egun ezin da futbolearen normaltasunez aritu. "Futbola kontaktuzko kirola da; berez oposaketako kirol bat da, kontrakoen aurka jokatzeko da. Normaltasun berrian ere ezin da

Futbol eta triatloi campus bereziak

FUTBOLA / TRIATLOIA Sakanako Mankomunitateko Kirol Zerbitzuak udako futbol eta triatloi campus bereziak antolatuko ditu uztailean Altsasun, segurtasuna bermatzeko beharrezko neurriekin. Izena ematea astelehenean zabalduko da

futbolearen aritu, ezin da aurkariaren kontra jokatu, orduan ez baitugu betetzen kontakturik gabeko segurtasun distantzia. Beraz, aurtengoa ez da ohiko futbol campusa izango. Futbol egokitua, futbol berria, futbol berezia... nahi dugun moduan deitu ahal diogu. Finean, ariketa indibidualak eta ariketa kooperatiboak landuko dira; lagunarekin jolastu, baina beti distantzia mantenduta, aurkaririk gabe. Argi eta garbi esan behar da, ez da futbolera jokatu" nabarmendu nahi izan du kirol teknikariak.

"NEURRIAK BETETA ANTOLATU DITUGU CAMPUSAK, ETA UNEKO EGOERARI ERANTZUNGO DIOGU"

Paseak, zig-zag ariketak eta halakoak bai, baina kontrakoari baloia kentzera jolastera ez. Formazio eta trebakuntza indibidualagoa izango da aurtengoa.

Horregatik, futbol campusak izango duen beste aldaketa bat iraupenarena izango da. Aurreko edizioetan eguneko lau orduko trebakuntza zen, eta aurten 2 ordukoa izango da. Eta bukaeran partaideak ezingo dira Dantzalekuko igerilekue-
tara joan, igerilekuak itxita daudelako eta segurtasun neurriak mantendu nahi direlako. Bestalde, aurreko edizioetan txango bat egiten zen San Mames Barrira, edo Anoetara, eta aurten ez dira halako irteerak antolatuko. "Campusa ahalik eta seguruena izatea nahi dugu, eta horregatik oinarritzeko campus bat egingo dugu aurten" nabarmendu du Gerrikagoitiak.

kontuan hartuta bi txanda egingo dira. Lehen txandan, uztailearen 6tik 10era, 2008an, 2009an eta 2010ean jaiotakoek eman dezakete izena, 10 urtetik 12 urtera bitartekoek. Eta bigarren txandan, uztailearen 13tik 17ra, 2005ean, 2006an eta 2007an jaiotakoak, 13 urtetik 16ra bitartekoak. Partaideen kopurua mugatzeko, goizeko 9:30etik 11:30era lehen taldea ariko da eta 12:00etatik 14:00etara bigarren taldea. Talde bakoitzean gehienez ere 20 partaide egon daitezke, eta monitorea bakoitzak 10 ikasleren ardura izango du. "Distantziak bermatzeko beste neurri bat da hau. Nesken taldea sortzen saiatuko gara, neskak bere taldean aritu daitezen" aipatu du teknikariak.

Astelehenean eman daiteke izena

Futbol campusean izena ematea astelehenean, ekainaren 29an zabalduko da, uztailearen 2ra arte, Sakanako Mankomunitateko Kirol Zerbitzuan (948 464 866, kirolak@sakana-mank.eus). Prezioa 20 eurokoa da. Gerrikagoitiak uste du neska-mutikoak campusean aritzera animatuko direla. "Guraso askok deitu dute euren interesa azalduz, eta Altsasuko teknikariak ere esan dit beharrezkoa dela haurrendako jarduerak antolatzea, beti ere arduratsu jokatu, txikiak etxeratuta egon direlako, harremanik gabe. Campus ezberdina izango da, baina nik uste dut atsegina izango dela: futbol zelaia bera zapatzea, beste herri batzuetako lagunak ezagutzea..." uste du teknikariak.

Nolanahi ere, Amaia Gerrikagoitiak argi utzi nahi izan du COVID-19 birusaren aurrean momentuko egoerak agintzen duen neurriak hartuko direla.

Bi txanda eta banatuta

Maalen Beraza Etxarri irintarra eta Aitor Lara Zia altsasuarra izango dira aurtengo futbol campuseko monitorea. Campusa Dantzaleku futbol zelaian izanen da, eta adina

Auto klasikoaren aseguruia

Ez da zaharra, klasikoa da.

MAPFRE

Autoak

Hirugarrena+kristala+sutea+lapurreta+laguntza

25-29 urte artean	171€
30-39 urte artean	150€
40 baino gehiago	120€

Motoak

Hirugarrena+laguntza

25-29 urte artean	100€
30 baino gehiago	87€

JOSE ANTONIO IMAZ PRIM
jimazpr@mapfre.com
948 563 354
San Juan 48 · Altsasu

Aurreko triatloi campus bateko partaideetako batzuk. ARTXIBOA

Triatloi campusa, uztailako 2. hamabostaldian

Azken unera arte zalantzan egon eta gero, azkenean triatloi campusa antolatzea erabaki du Kirol Zerbitzuak. "Orain arte bizikletan ezin zen tropelean joan, baina badirudi dagoeneko posiblea dela, eta korrika ere bai taldean egin ahal izango dela. Bestalde, egun igerilekuan kale bakoitzeko 2 partaide sar daitezke. Mugak daude, baina uste dugu campusa antolatu daitekeela eta hala egingen dugu neurriak arintzen badira, horrek antolaketa erraztuko liguke, eta alderantziz, gogortzen badira ere neurriak hartuko ditugu. Campusa bertan behera uztera iritsi behar bada, egin beharko dugu. Momentuko egoerari erantzungo diogu" nabarmendu du Gerrikagoitiak.

Triatloi campusa uztailearen 20tik 31ra izango dela aurreikusia dago, Altsasun. Guztia behar bezala lotzen ari da Kirol Zerbitzua, eta izena ematea uztailearen hasieran zabalduko du.

Sakanako Haur Triatloia antolatzeak aukerak ikusten dira

Triatloi campusarekin lotuta Sakanako Haur Triatloia antolatzen du Sakanako Mankomunitateak Urdiaingo igerilekuan, Nafarroako Triatloi Federazioaren laguntzarekin. Aurtengo data uztailearen 25ean zegoen aurreikusita. "Segurtasunaren aldetik eskatzen diren arau guztiak bete ahal baditugu, Sakanako Haur Triatloia antolatuko dugu uztailearen 25ean. Kirol federazioak Nafarroako Gobernuarekin koordinatuta daude lanean lan mahai ezberdinak daude eta segurtasun protokoloak pres-

tutzen ari dira. Urdiainen antolatzen dugun haurrendako triatloia proba federatu bat da, eta Nafarroako Gobernuak eta Nafarroako Triatloi Federazioak eskatzen dituzten zehaztasun guztiak kontuan izango ditugu. Proba antolatuz gero, federazioan (www.navarratriatlon.com) eman beharko litzateke izena" dio teknikariak.

Errugbi campusa bertan behera

Errugbi campusa eskaini ahal izateko, aldiz, ez dira baldintzak betetzen. "Errugbiaren kasuan oso zaila da. Eskuetan eman behar da baloia, kontaktuzko kirola da... eta hori guztia kentzen badiozu, kirolak bere esentzia galtzen du guztiz. Hortaz, penaz, baina aurten ez dugu errugbiko campusa antolatuko" azaldu digu teknikariak. Bertan behera gelditu da ere iaz lehenengoz Zarautzen antolatutako surf ikastaroa.

Datorrenaz

Hurrengo ikasturteari begira, ohiko ikastaro eta kirol ekitaldiekin aurrera egitea da asmoa, beti ere segurtasun neurriak errespetatuz. Aurten pandemia-gatik bertan behera geratu diren Sakanako Futbol Topaketak berrartuko dira, urrian hasten baitira, eta ordurako futbolaria normaltasunez jokatu ahalko dela aurreikusten da. Sakanako Aizkora Eskola, Sakanako Harri jasotze eskola eta ohiko ikastaroak -fibromialgia, igeriketa...- ere martxan jartzea aurreikusten da. Musikoterapia ikastaroa berreskuratu dute, bakarkako saioak direlako edo bestela talde oso txikikoak. Ekainean hasi eta uztaila bukaeran despidituko da.

Masters CaixaBanken hasiera irristakorra

PILOTA Eibarko Astelenako kantzako hezetasunak esku pilota profesionalaren buelta zapuztu zuen eta Ezkurdia eta Aranguren Altuna eta Imazen aurretik 5 eta 2 zirenean, antolatzaileek bertan behera utzi behar izan zuten partida

Pilota zaleek gogoz esperotako data zen San Joan eguneko, esku pilota profesionalaren bueltako eguna. 107 egun pilota jaialdirik gabe egon eta gero, Aspe eta Baïkok bezperan aurkeztutako Masters CaixaBank binakako torneo mistoa zen hastear non eta pilotaren katedralean, Eibarko Astelenan. Joseba Ezkurdia eta Aranguren alde batean, eta Jokin Altuna eta Ander Imaz bestean, gozatu ederra hartzeko prest zeuden maskara jantzita bertaratu ziren ikusleak. Baina bueltak piztutako ilusio guztia, zerk eta Astelenako kantzako hezetasunak zapuztu zuen.

Berotzarraren ondorioz Astelenako kantzak izerditzeko hasi zen. Jaialdiko lehen partida nola edo ahala jokatu zen -Peña II.ak eta Bikuñak 22 eta 9 irabazi zieten Salaberriari eta Mariezkurrena II.ari-, baina partida nagusia hasterako ez zegoen kantzaren zutik egoterik. Irrist egiten hasi ziren pilotariak, atzeko koadroetan zeudenak bereziki. Egoera horretan partida jokatzea ezinezkoa zela jabetuta, bertan behera geratu zen pilotaren buelta historikoa izan behar lukeen jaialdia, Ezkurdia eta Aranguren 5 eta 2 aurreratuta zeudela. Nonbait, frontoia desinfektatzeko erabilitako produkturen batek beroak sortutako hezetasuna areagotu egin zuen. EPEL-ek erabaki du partida hasieratik jokatuko dela oraindik zehazteko dagoen toki eta datan.

Hasteko, 14 jardunaldi

Masters Caixabank torneo mistoan 14 jardunaldi jokatuko dira guztira; Binakakoan bezala, bikote guztiak guztien kontra ariko dira. Ligaxkako aurreneko lau sailkatuek finalerdiak jokatuko dituzte, partida bakarrera, lehena laugarrenaren kontra eta bigarrena hirugarrenaren kontra. Gauzak ondo, final handia Logroñok hartuko du, irailaren

Ezkurdia eta Imaz atzoko partida bertan behera geratu baino lehen. ASPE,

27an. Ondokoak dira ariko diren bikoak: Ezkurdia-Aranguren, Altuna III.a-Imaz, Elezkano II.a-Aretxabaleta, Jaka-Albisu, Urrutikoetxea-Irribarria, Olaizola II.a-Zabaleta, Artola-Rezusta eta Bengoetxea VI.a-Martija.

Udako torneo misto honen ondoren jokatuko litzateke finalerdietan etenda geratu zen Binakako Txapelketa, Banakakoa eta Lau eta Erdikoa. Izan ere, enpresen asmoa urtebeteen egutegia orekatzea da. Ikusleei dagokienez, aforoaren %60 baimenduko da, pilota zaleek maskara jantzita izan beharko dute eta apustuak ez dira pilotekin egingo, paperak eskutan jasota baizik.

Sakandarrak asteazkenean

Masters Caixabank Torneoak 1. jardunaldiko gainontzeko partidei dagokienez, Elezkano II.a-Aretxabaleta Jaka-Albisu izanzen dituzte aurkari (gaur, ostiralean, 22:15ean, Zeanurin. ETB1); Urrutikoetxea-Irribarria Artola-Rezusta (larunbatean, 17:30ean, Bilboko Bizkaian. ETB1), eta uztailearen 1ean Olaizola II.a eta Zabaleta Bengoetxea VI.a-Martijaren kontra ariko dira (asteazkenean, 22:15ean, Irunen. ETB1).

EMAKUME MASTER CUP

Amaia Jaka ez da finalean egongo

Binakako Emakume Master Cup Pilota Goxuko finalerdietan, Ihabarko Amaia Jaka atzelaria eta Ainhoa Ruiz de Infante finalerdiaren kanpo geratu ziren, partida lehiatuan Nagore eta Leire Galianoren kontra 16 eta 18 galdu eta gero.

Erkuden Ruiz Barroso ALTSASU

Amaia Telleria idazleak Altsasun kokatu du bere lehenengo eleberria. Espainiako Gerra Zibilean kokatu du istorioa, eta ordutik herria asko aldatu den arren zenbait tokitan Altsasu antzeman daitekeela esan du idiazabaldarrak. Amonarekin hitz egiten lortu du garai hartako Altsasuren berri izateko.

Zergatik kokatu duzu istorioa Altsasun?

Amonaren gaztetako oroitzapenetatik abiatu nintzen. Amona bere garaian Altsasun izan zen. Idiazabalen bizi zenez inguruko zenbait gauza egitera herri handiagoetara joaten ziren askotan, eta Altsasuko azokara asko joaten ziren, sagarrak saltzera. Kasu honetan ere amona neskame joan zen gaztelania ikastera. Istorio hori interesatu zitzaidan, eta hortik abiatu nintzen. Fikzionatu egin dut, noski. Baina testuinguru hori aukeratzea erabaki nuen.

Nolako izan da dokumentazio lana?

Alde batetik, amonari galdetuz. Hartu eman handia izan dut. Egia da garai horretan bera nahiko umea zela, eta ez du zehaztasun handiarekin gogoratzen garai hartako panorama; edo ez du gogoratu nahi edo ez dakit. Baina gaur egun baliabide asko ditugu orduko bizimodua eta gertakizunak ikusteko. Kasu honetan, Altsasu Memoria webgunea asko saltseatu dut bertako kontakizunak eta gertakizunak ikusteko. Bertan kokatu ahal izateko. Garai hartako eleberri eta dokumentu dezente irakurri ditut.

Eta zergatik kokatu duzu istorioa Espainiako Gerraren garaian?

Oso interesgarria iruditzen zait. Batzuetan ahaztu egiten zaigu gure ingurukoek zenbat gauza bizi izan dituzten, oso urrutira joan gabe. Gure aitona-amonak bizi izan dute. Hain gauza gogorra bizita interesgarria iruditzen zitzaidan hor pixka bat arakatzea. Askotan iruditzen zait kanpoko historia gehiago ezagutzen dugula, bertan gertatu ziren gertakizun batzuk baino. Gerra oso gertu izan dugun zerbait da, eta gure arbaso gertuenekoki bizi izan duten zerbait denez, kontestua aztertzekeo interesgarria iruditu zitzaidan.

Zer kontaktzen da Haize-lekuak eleberrian?

Gertatuko dena da 13 urteko neska bat bere ohiko kontestutik aterako dela. Altsasura iritsiko da eta berarentzat beste mundu

"Amonaren gaztetako oroitzapenetatik abiatu naiz"

AMAIA TELLERIA IDAZLEA

Mikela Altsasura iritsi da eta mundu berri bat ezagutzen du. 'Haize-lekuak' idazle idiazabaldarraren lehenengo eleberria da, eta Espainiako Gerra garaiko Altsasun kokatu du

Amaia Telleria 'Haize-lekuak' liburuaren eskuan duela. ALBERDANIA

bat izango da. Orduan, bere bizirauteko erronkaren kontakizuna izango da. Azken finean, berarentzako izugarritzko pausoa suposatuko du etxea utzi, hain gaztea dela, nerabea dela, bere kezkekin eta beldurrekin, eta

emozioak pil-pilean dituela, hara iritsi eta gerra kontestu bat aurkitu. Bere biziraupen hori nolako izango den kontaktzen du. Gerrako hainbat egoera oso latz ikusiko ditu, neskame izango da eta bere familia berria ezagutu

beharko du... Esan daiteke ohiko pertsonen bizimoduaren kontaketa dela, baina ezohiko egoera bat bizi dutenean.

Nolakoak dira pertsonaiak? Altsasuarrak direla ikusi daiteke?

Altsasukoak izan zitezkeen, baina beste toki batekoak ere izan zitezkeen agian. Abizenak bai ingurukoak jartzen saiatu naitela, pixka bat kokatzeko. Izateko moduan Sakanako edo nafar izaera hori nabaritutako den ez dakit. Agian detallaren batean edo hitz egiteko moduren batean. Mikelarentzako nabarmen izango den zerbait hizkuntzarena da. Berak Goierriko euskara besterik entzuten ez duen testuinguru batetik, bertan gaztelera eta euskara desberdin bat topatuko du; Altsasuko eta Bakaikuko. Gaztelania zertxobait jakingo du, eskolan oinarritzko hiztegia ikasi duelako. Orduan, berarentzat kontraste bat suposatuko du eta horren inguruan ere hausnartuko du edo egoera bereziren bat edo beste sortuko dizkio.

Euskalkiek orduan garrantzia handia dute?

Ez da etengabe aipatuko, baina hizkuntzak badu bere presentzia. Mikelaren erronka sentimental honetan hizkuntzak lagunduko dio kasu batzuetan pertsonen konplizitatea garatzen eta beste batzuetan pertsonak urrun sentitzen. Hizkuntzak sortuko dizkio bizipen desberdinak. Beste kasu batzuetan barre egingo diote bere

gaztelania traketsagatik, eta beste batzuetan bere euskara ederra mirestuko dute. Esperientzian garrantzia handia izango du.

Liburua idazteko, Altsasun egon zara?

Bai. Oso desberdina da zegoen Altsasu eta gaur egungoa. Saiatu naiz garaiko argazkiak ikusten hobeto kokatzeko, baina behin baino gehiagotan joan naiz bertako kale horietatik ibiltzen eta reparaztarren etxea izan zitekeenaren aurrean.

Eta etxe hori existitzen da?

Amonaren esperientzian oinarritu naiz, baina gero fikziora ekarri dut, orduan, gauza batzuk nik sortuak dira eta beste batzuk amonak eman dizkidan kontakizunetatik uztartu ditudan gauzak dira. Orduan, pertsonaia horiek bere horretan ez dira existitzen. Etxe hori ere ez da bere horretan existitzen. Gehixeago egin dudana izan da gertakizun desberdinak pertsona berdinengan lotu. Amonak kontaktzen bazidan ez dakit zeini ez dakit zer gertatu zitzaiola eta beste bati beste hori gertatu zitzaiola, gertakizun horiek elkarrekin ditut eta nire pertsonaiak sortu ditut.

Amonarekin lan polita egin duzu, ezta?

Bai. Niretzako oso polita izan da. Oso esanahi handikoa izan da eta oso gertutik bizi izan dudana. Berarekin denbora asko pasa dut, bere kontakizuna ezagutu dut eta bere hiztegia entzun dut... Bera ere oso pozik, jakina. Gerturatu egin gaitu.

Zure lehenengo eleberria da. Zergatik egin duzu saltoa?

Beti egin nahi izan dudana zerbait da. Gehien irakurtzen dudana eleberria da eta helmuga edo erronka bezala nuen. Garai horretan idazle eskolan nenbilen eta bertan lan luze bat egitea proposatu ziguten. Eleberri baten hasiera egingo nuela pentsatu nuen, eta gero ikusiko nuen zer egiten nuen horrekin. Ideia gustatu zitzaidan eta azkenean hona ekarri nau haizeak.

Nolako izan da prozesua?

Hasieran nire bakardadean idatzi nuen. Zorionez prozesuan zehar lagundu nauen jende asko izan dut: gomendioak ematen, irakurtzen eta proposamenak egiten. Gero zerbait egin nuen argialetxeetara bidali nuen eta Aberdainiari interesgarria iruditu zitzaien eta beraiekin edizio lana hasi nuen.

AGENDA

OSTIRALA 26

ALTSASU Plan Orokor berriaren herritarren partaidetzarako informazio saioa:

Arkangoa sektorea.
10:00etan, lortia kultur gunean.

ALTSASU Plan Orokor berriaren herritarren partaidetzarako informazio saioa:

Mendizal sektorea.
12:00etan, lortia kultur gunean.

ALTSASU Erkudengo Ama Abesbatzaren osasun langileei omenaldia.

14:00etatik aurrera, osasun etxean.

ETXARRI ARANATZ Etxarri Aranazko Abesbatzaren osasun langileei omenaldia.
15:00etan, osasun etxean.

SAKANA Azken ostirala.
Lakuntza, Arbizu eta Etxarri Aranatz.

Euskal presoak, Euskal Herrira elkarretaratzea.
20:00etan, plazan.

ALTSASU Altsasukoak aske elkarretaratzea.
20:00etan, udaletxearen parean.

IGANDEA 28

ALTSASU Aisitik Aspera. Altsasuko Mendigoizaleak taldearen irteera.
06:00etan, egoitza.

ASTELEHENA 29

ALTSASU Pentsio duinen alde. Sakanako Jubilatuen eta Pentsiodunen Koordinakundeko kontzentrazioa.
12:00etan, udaletxearen parean.

OSTEGUNA 02

ETXARRI ARANATZ Zinema kalean euskaraz: Lur eta Amets. Bakoitzak bere eserlekua eta maskara eraman beharko ditu.
21:30ean, ikastolako patioan.

ZORION AGURRAK

Ohian
Zorionak zuri, zorionak...!! Aste honetan 11 urte beteko dituzu. Mila muxu Egoitz, aita eta amaren partez.

Ohian
Ongi pasa zure eguna. Muxu pottolo bat, Aguraingo eta Arbizuko familiaren partez.

IRAGARKI SAILKATUAK

SALGAI

Bungalow salgai: Acedo kanpian, 2017. urtekoa da, berria eta atondua dago. Interesa baduzu detu 670 276 457 tfno-ra. Aintzane.

LEHIAKETA

Alkizako Sormenaren Kabia proiektu-lehiaketa eta Alkiza egonaldia: Edozein disziplina artistikotakoak izan daitezke proiektuak; natura, gizakia eta bien arteko harremanetik sortzen den kultural oinarritutako ekimen bat landu behar da. Sortzailea adinez nagusia izan behar da. Izena emateko epea zabalik dago uztailaren 5a bitarte Alizako Udaletxean edo sormenarenkabia@gmail.com helbide elektronikoan. Informazio gehiago www.alkiza.eus eta www.fagus-alkiza.com web orrietan.

Etxarri Aranazko abesbatzaren 50. urteurrenaren logotipo lehiaketa: Edonork parte har dezake. DIN A4 formatuan (ordenadorez edo eskuz eginda), bi lan gehienez aurkeztu daitezke. Saria 150 euro. Lanak uztailaren 31a baino lehen bidali behar dira. Etxarri Aranazko abesbatza; Maiza kalea 60, 31820 Etxarri Aranatz. Informazio gehiago 628 077 822 tfnoan.

OHARRAK

Lakuntzako musika eskola: matrikula epea hilaen 28ra arte zabalik dago. Internet bidez egin behar da matrikula: <https://labur.eus/zbv5A>. Hilaen 25ean, 16:30ean, informazio bilera izanen da musika eskolaren funtzionamendua azaltzeko. Musika hizkuntza eta instrumentua hastera doazen ikasleen familiei

zuzendutako bilkura da. Ikasturtea irailaren 14an hasiko da.

Ayuda Contenedores erakundearen material bilketa berri marban: Altsasuko Ayuda Contenedores Gobernu Kanpoko Erakundearen material bilketa egiten hasi da berriz. Denetarik jasotzen dute: arropa, zapatak, eskola materiala, jostailuak, bizikletak, higiene produktuak, haur oihalak, sendaketak egiteko gazak eta bendak, mantak, ordenagailuak eta beste. Asteazkenetan, azoka egunean, goizeko 10:00etatik 13:00etara egiten dute material bilketa, Altsasuko Frontoi-ko Zeharbidearen 14. zenbakiko udalaren bajearen. Poltsak itxita eraman behar dira, eta aste bete ibita mantentzen dituzte, berrogeialdian. Egun bereziki Afrikara ari dira bidaltzen hemen jasotakoa, edukiontziatzen.

www.iragarkilaburak.eus

BAZKIDE ZOZKETA SARIDUNAK:

1. VIRGINIA BAKAIOA ORMAZABAL (Etxarri Aranatz)
2. MAIDER PERKAZ URDIAIN (Ziordia)
3. MARTIN ZELAIA GARCIA (Altsasu)
4. RAFAEL SUBIZA OSINALDE (Hiriberri Arakil)

UZTAILEKO SARIAK

1. SARIA:

EKAIBERRIKO KOBAZULOAK: 2 sarrera
ARTAZAKO KANPINA: %10eko deskontua
LACTURALE: Esneki lotea
GAZTEZULO: 3 hilbaetean doan
EREIN: Argitaletxearen liburu bat

2., 3. ETA 4. SARIAK:

DOÑOSTIAKO AQUARIUMA: 2 sarrera
ARTAZAKO KANPINA: %10eko deskontua
LACTURALE: Esneki lotea
EREIN: Argitaletxearen liburu bana

Ekain berri

BAZTERRETIK

ALTSASUKO LIBURUTEGIA

Altsasuko liburutegiko gomendioak

HELDUENDAKO NOBELA:

Erbesteko elurra
(Felipe Juaristi. Erein, 2019)
Juaristi poeta gisa da batez ere ezaguna. Hamabi urte narratiba argitaratu gabe eta liburu bikain hau ekarri digu orain. Punk abeslari baten heriotza ikertzera joan da literatur iruzkingile bat Madrilerara eta han gertatutakoa, baita iruzkingilearen bizitzan aurretik gertatutakoa ere, azalduko digu. "Funtsean, maitasuna zer den adierazi nahia da. Maitasunari eustea bizitzari eustea baita; bizitza maite duenak ezin maitasunik gabe bizi. Musikarrik gabe ere

ezin bizi, berak eramaten gaitu egon nahi dugun tokira. Bakea, azken finean, errurik gabeko mundu berrira sartzea baino ez da".

HELDUENDAKO ETA GAZTEENDAKO ALBUMA:

Maite zaitut
(Testua, Hélène Delforge, marrazkiak Quentin Gréban. Algar, 2020)
Helduendako eta gazteendako albuma, tamaina handian. Maitasuna bere ardatza da. Ezkerreko orrialdeetan testuak, eskuinetakoak marrazki zoragarriekin osatuta. "Egoera bat, aukera bat, ustekabe bat, sentimendu

bat, sentsazio bat, emozio bat. Maitasuna bizi egiten da, esan egiten da, kontatu egiten da, partekatu, maitasuna hasi egiten da, baita bukatu ere... batzuetan. Baina ez beti. Maitale adina amodio dago".
HAURRENDAKO ALBUMA:
Ezetz asmatu zenbat maite zaitudan
(Testua, Sam McBratney; irudiak Anita Jeram. Kókinos, 2007)
Jadanik, haurrendako klasiko bat. Testu gozo eta samurra, irudi samurrekin lagunduta. Gure haurrekin lotara joan aurretik irakurtzeko istorio aproposa, denoi bihotzera iristen zaiguna.

DEKOVEN
NAVARRA

CARPINTERÍA DE P.V.C.

Leihoen, ateen eta kontraleihoen fabrikazio eta muntaketa • Balkoien eta terrazen itxitura • Kolore guztietako mallorkinak • Konpromezurik gabeko aurrekontua

info@dekovennavarra.com • www.dekovennavarra.com
Ibarrea industrialdea, 9 pabiloia • ALTSASU
Telf./Faxa: 948 468 360 • Telefono mugikorra: 690 641 860

ESKELA

Aitzarte Barandiaran Garcia

Beti gure oroimenean izanen zara.

2001eko Altsasuko kintoak
Ekainaren 21ean hil zen, Altsasun

ESKELA

Aitzarte Barandiaran Garcia

"Zuk ez zenuen korrika egiten, baxu-baxu hegan egiten zenuen"
Ez adiorik. Gurekin gelditzen zara.

Zure kuadrilla
Altsasu

OROIGARRIA

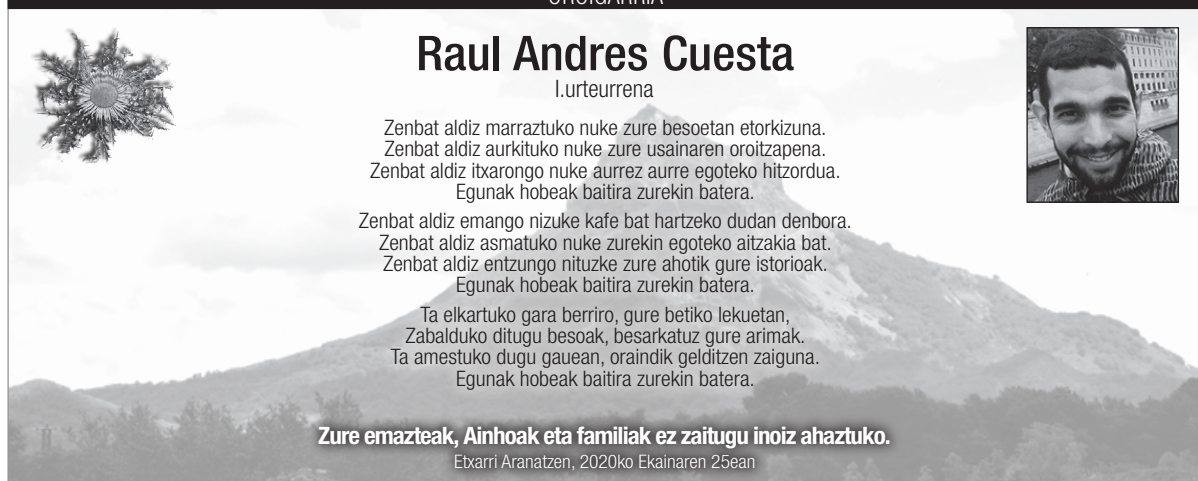
XXVII. urteurrena
"Beti goguen"
Etxarri Aranatz

ESKELAK JARTZEKO: 948 56 42 75

edo eskelak@guaixe.eus

- Eskelen tarifak: 50,82 € / 96,80 € / 130,68 €
prezio hauek BEZa barne dute.
- Bazkideek % 10eko deskontua dute.
- Eskelak jasotzeko azken eguna: Osteguna goizeko 11:00k baino lehen.

OROIGARRIA

Raul Andres Cuesta

I. urteurrena

Zenbat aldiz marrastuko nuke zure besoetan etorkizuna.
Zenbat aldiz aurkituko nuke zure usainaren oroitzapena.
Zenbat aldiz itxarongo nuke aurrez aurre egoteko hitzordua.
Egunak hobeak baitira zurekin batera.

Zenbat aldiz emango nizuke kafe bat hartzeko dudak denbora.
Zenbat aldiz asmatuko nuke zurekin egoteko aitzakia bat.
Zenbat aldiz entzungo nituzke zure ahotik gure istorioak.
Egunak hobeak baitira zurekin batera.

Ta elkartuko gara berriro, gure betiko lekuetan,
Zabalduko ditugu besoak, besarkatuz gure arimak.
Ta amestuko dugu gauean, oraindik gelditzen zaiguna.
Egunak hobeak baitira zurekin batera.

Zure emazteak, Ainhoak eta familiak ez zaitugu inoiz ahaztuko.
Etxarri Aranatz, 2020ko Ekainaren 25ean

JAIOTZAK

- **Oihan Ilintxeta Barandiaran**, ekainaren 12an Altsasun
- **Xuban Moreno Aldaz**, ekainaren 12an Urdiainen

HERIOTZAK

- **Aitzarte Barandiaran Garcia**, ekainaren 21ean Altsasun

INFORMAZIO HAU EPAITEGIETAN ETA UDALETAN JASOTZEN DA. AGERTU NAHI EZ DUENAK, HAN JAKINARAZI DEZALA.

IZARRA

HEMEN, ZURE ONDOAN
AQUÍ, A TU LADO

«Bizitzan badira une batzuk
zeinetan norbait
ondoan behar dugun»

BEILATOKIAK

ALTSASU **ETXARRI ARANATZ**
Santa Cruz, 6 Nagusia, 2

948 05 90 90 · www.izarratanatorio.com

IRACHE
tanatorioak

Tanatorioak: Altsasu – Irurtzun – Lekunberri – Betelu – Leitza

“Betidanik”

☎ 948 19 70 70
🐦 @Grupolrache
📘 Grupolrache
🌐 www.tanatoriosirache.es

Aritz Satrustegi eta Amaia Garcia, aurtengo Arruazuko buuzeyak.

"Arruazuko festetan egunero banatzen da ardoa"

Aurtengo San Pedroak ez dira berdinak izango, baina Arruazun ohitura batzuei eutsiko diete, zortzikolari eta auzateei, esaterako, beti ere segurtasun neurriak bermatuz. Aurtan Aritz Satrustegiri eta Amaia Garciari dagokie ardoa banatzeko lana

Maidar Betelu Ganboa ARRUAZU

1 Bitxia da. Arruazun etxet etxe txandakatzen da festetan ardoa banatzearen ardura.

Bai, buuzeyak egiten du lan hori, beste herri batzuetan almiante esaten zaionak. Urte osoko lana izaten da, eta etxet etxe pasatzen da ardura, urrenkeran. Buuzeyaren lana da udalak egiten dituen abisuak edo notak etxet etxe

banatzea eta festetan ardoa banatzea, Arruazuko zilarrezko barkilloetan.

2 San Pedrotan ardoa egunero banatzen da?

Bai, egunero banatzen dira gazta, ogia eta ardoa, arratsaldeko zortzietan, ostatu parean. Festetako bezperan, ostiralean, San Pedro ermitan egiten da auzatea eta han banatzen da.

3 Nor da aurtengo buuzeya?

Itxatxiki izan zen iaz buuzeya, eta aurtan Kuartelia, gure etxea. Beraz, guri dagokigu.

4 Festetarako herria garbitzeko auzolanik egiten al da?

Lehen, festen bezperan, arratsaldeko hiruretan kohetea jaurtitzen zen herritarrek auzolanera deitzeko. Batzuk festetako kioskoa muntatzen zuten, beste batzuk

herriko kaleak garbitu, eta bakoitzak bere etxe aurrealdea txukuntzen zuen. Harritzko kioskoa egin zenetik ez da auzolana egun horretan egiten.

5 Festa guztiak bertan behera geratu dira, baita Arruazukoak ere, baina ekitaldiren bat egiteko asmoa duzue.

Udalak festak bertan behera uztea erabaki zuen, baina ikusita gure herria txikia dela, Jai Batzordea bildu zen eta erabaki zuen, beti ere osasun babesari lehentasuna emanez, festetako zenbait ekitaldi egitea.

6 Gaur, ostiralean, bezperan, San Pedro ermitara joango zarete?

Ez da meza elizkizunik egingo, baseliza txikia delako, baina baselizan parrilada egitea erabaki da, osasun neurri guztiak eta distantziak mantenduta. San Joan bezperan ere herritarrek bildu ginen, proba moduan. Sua egin genuen eta auzatean aldaketak egin ziren. Auzatea prestatu zutenak eskularruak eta maskara jantzita zeuden, herritarrek bi ilaratan jarri ziren, distantziak mantenduta, eta banaka eman zitzaien pintxoak. Ardoa edalontzi konpostagarrietan banatu zen, aurtan ezingo baita zilarrezko barkillotan dastatu. Jendea lasai egon zen, eta ikusi genuen gurea bezalako herri txiki batean auzateak egin ahal direla. Gaur San Pedron, iaz jaiotako bi haurrei, Etxahun Kanpioni eta Rita Satrustegiri, zapia jarriko diegu.

7 Handik jaitsi eta Arruazuko zortzikoa dantzatuko duzue.

Bai. Arruazuko zortzikoa zapia eskutan dantzatzen da, eta, hortaz, ez dago arazorik.

8 Zenbat urte pasa dira zortzikoa berreskuratu zenetik?

Aurtan 26 urte egingo dira. Iruña taldekoek erakutsi ziguten, baina Angeles Ganboa zenak Arruazuko azken zortzikoa dantzatu zuen bere aita Martinekin eta bera ere aritu zen irakasten.

9 Zortzikoa ikasteko ikastaroren bat egiten duzue?

Hasieran bai, urte askotan egin izan zen, baina jendea ikasten joan da eta jada ez da egiten. Azken 10 urtetatik ona ikusgarria da zenbat arruazuarrek dantzatzen duten. Urtetan Aitor Kanpion ibili da buruan dantzatzen, eta joan den urtean, berreskuratu zela 25. urteurrena ospatzen zenean, Naia Satrustegik dantzatu zuen, lehendabiziko emakumea.

10 Zein beste ekitaldi egingo dituzue?

Ez da ez musika ez dantzaldirik egongo. Jai Batzordeak antolatuta, auzateak egongo dira, larunbatean afaria eta igandean paella jana, ostatu aurreko karpn, beharrezko neurriak hartuta. Lakuntzako Udalak bere garaian oparitutako karpa zaharra aurtan lehen aldiz jarri dugu eta aterpe bikaina da.

11 Festa aurreko giroa nolakoa da aurtan?

Oso arraroa. Adineko jendea kezkatuago dago, eurak arrisku taldekoak direlako; gaztetxoak pattal, ezin dutelako dagokien parranda egin; eta helduak, finen, baita ere. Ez dira festa normalak, inondik inora, baina gutxieneko batzuk egin nahi ditugu, gaur egun jendeak edozein herrietan egiten dituenak, beti ere segurtasuna mantenduz.

ZAINDU ZURE JATETXEAREN IRUDIA. ZAINDU BEZEROAREN OSASUNA

**KARTAK
MAHAI-ZAPIAK
AHOZAPIAK
MENURAKO QR KODE PEGATINAK
BINILOAK**

Eskatu aurrekontua konpromisorik gabe

**DISEINU GRAFIKOA
WEB DISEINUA
KOMUNIKAZIOA**

619 821 436

info@gkomunikazioa.eus
Foru plaza, 23-1. Altea